

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome

Meistaru iela 10-502, Rīga, LV-1050, tālr. 27343432, e-pasts seplp@seplp.lv, www.seplp.lv

Rīgā, 03.06.2025.

Nr. 14/6-3

Atzinums par 2025. gada 7. maija publikāciju un sižetu VSIA “Latvijas Sabiedriskais medijs” vienotā ziņu portāla Lsm.lv sadaļā LSM+

Latvijas sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons (turpmāk tekstā arī – ombuds) 2025. gada 13. maijā saņēma [...] (turpmāk tekstā – Iesniedzējs 1) iesniegumu (turpmāk tekstā – Iesniegums 1), ar kuru sniegta sūdzība par 2025. gada 7. maijā VSIA “Latvijas Sabiedriskais medijs” (turpmāk tekstā – LMS) vienotā ziņu portāla Lsm.lv sadaļā LSM+ (turpmāk LSM+) publicēto korespondentes Jūlijas Bites (turpmāk – korespondente) 7. maija rakstu (turpmāk tekstā – Publikācija) “Собак – на усыпление? Рижская Дума меняет условия спасения животных” [“Suņi – uz iemidzināšanu? Rīgas dome maina dzīvnieku glābšanas nosacījumus” – šeit un turpmāk Publikācijas teksta atveidojums latviešu valodā ir sniegts ombuda tulkojumā].

Iesniedzējs 1 uzskata, ka *minētajā publikācijā tiek radīts vispārējs negatīvs iespaids par dzīvnieku patversmi “Mežavairogi”, izceļot selektīvi negatīvus, anonīmus, faktoloģiski melīgus komentārus no sociālajiem tīkliem, atsaucoties uz novecojušu vai apstrīdētu informāciju, kā arī neievērojot līdzsvarotu viedokļu atspoguļošanu. Tekstā ietverta emocionāli uzlādēta informācija, kas nav korekti kontekstualizēta un var maldināt sabiedrību. Rakstā tiek izmantoti citāti, kas faktiski nav pārbaudīti un pausti no anonīmiem vai ar patversmi nesaistītiem avotiem.*

Iesniedzējs 1 lūdz ombudam:

1) *izvērtēt minēto publikāciju atbilstoši normatīvajiem aktiem un žurnālistikas ētikas principiem:*

- Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 24. panta ceturtajai daļai;
- Latvijas Žurnālistu asociācijas ētikas kodeksa punktiem 2.1., 2.2., 2.3.

- 2) aicināt portālu RUS.LSM.LV publicēt skaidrojumu un/vai redakcionālu komentāru un/vai informācijas atsaukumu, kurā tiek sniegta korekta un līdzsvarota informācija par dzīvnieku patversmes “Mežavairogi” darbību;
- 3) veikt pasākumus, lai turpmāk LSM RUS žurnālistu līdzīgi sabiedrības informēšanas materiāli tiktu sagatavoti ar augstāku kvalitātes un objektivitātes standartu ievērošanu.

2025. gada 26. maijā ombuds saņēma [...] (turpmāk – Iesniedzējs 2) iesniegumu (turpmāk – Iesniegums 2), kurā arī ir ietverta sūdzība par Publikāciju, kā arī par tās pamatā esošo LSM+ raidījuma “Сегодня вечером” [“Šodien vakarā”] sižetu (turpmāk – Sižets) “Собак – на убой? Рижская Дума меняет условия спасения животных” [“Suņi – uz nokaušanu? Rīgas Dome maina dzīvnieku glābšanas nosacījumus”], paužot uzskatu, ka šajās LSM satura vienībās sabiedrībā **tiek sēta panika** par it kā jau notiekošo **dzīvnieku masveida nogalināšanu** un turpmāk arī gaidāmo **masveida Rīgā noķerto dzīvnieku nogalināšanu patversmē “Mežavairogi”**. Šādas panikas sēšana nav pamatota ne ar faktiem, ne statistiku, lai gan šādu statistiku, [...], var iegūt LR Pārtikas un Veterinārajā dienestā, [...]. Vispār nav saprotams, kādā sakarā sižetā par dzīvnieku ķērāju pakalpojuma sniedzēja nomaiņu Rīgas pilsētā **Sabiedriskais medijs daudz un bez faktiem pievēršas dzīvnieku eitanāzijas it kā katastrofālajai problēmai**, vienlaikus **proaktīvi cenšoties nomelnot patversmi “Mežavairogi”**.

Augstākminētajā sabiedriskā medija saturs **rada negatīvu iespaidu par Rīgas domes rīcību ārkārtas situācijas risināšanas laikā, sēj naidu sabiedrībā un bez jebkāda dibināta pamata nomelno dzīvnieku patversmi “Mežavairogi”**, kurai vispār nav nekāda sakara ar augstāk minētajiem notikumiem RD un pakalpojumu sniegšanu. Kā patiesība tiek pasniegta **negatīva, anonīma vai melīgu avotu informācija**, kas iegūta no anonīmiem komentētājiem no sociālajiem tīkliem. Apšaubāmām personām tiek piešķirts ekspertu statuss, [...].

Laikā, kad nopietni tiek diskutēts par to, kā boti sociālajos tīklos var izplatīt melus, sazvērestības teorijas vai politiski motivētu propagandu, lai ietekmētu sabiedrisko domu vai vēlēšanu rezultātus, **sabiedriskais medijs liek komentārus kā patiesības etalonu**.

Faktiski Sabiedriskais medijs tā vietā, lai sagatavotu informatīvu sižetu par to, cik operatīvi Rīgas Domei izdevās atrisināt jautājumu ar dzīvnieku ķeršanu un nogādāšanu klīnikā/patversmē brīdī, kad līgumslēdzējs vienpusēji šantāžas veidā no nākamās dienas atteicās sniegt šo pakalpojumu, un informētu dzīvnieku īpašniekus par to, cik svarīgi ir būt atbildīgam, ir īstenojis **dezinformatīvi psiholoģisko specuzdevumu (ИИICO/PSYOP)**.

Iesniedzējs 2 lūdz ombudam:

- 1) *izvērtēt augstāk minētos materiālus un to atbilstību LR normatīvajiem aktiem un žurnālistikas ētikas principiem:*
 - Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 24. panta ceturtajai daļai;
 - Latvijas Žurnālistu asociācijas ētikas kodeksa punktiem 2.1., 2.2., 2.3, 3.2.
- 2) *atsaukt materiālu, publiski atvainoties Rīgas domei un Sabiedriskā medija patērētājiem;*
- 3) *atvainoties patversmei “Mežavairogi” par vienpusējas un neobjektīvas informācijas izplatīšanu, kuras rezultātā tā tiek parādīta selektīvi negatīvi salīdzinājumā ar biedrību “Dzīvnieku pangsija Ulubele”;*
- 4) *aicināt portālu RUS.LSM.LV publicēt objektīvu skaidrojumu par pašreizējo situāciju pakalpojuma sniegšanas procesā [..], objektīvi un izglītojoši pasniegt informāciju, kā jārīkojas sabiedrības locekļiem gadījumā, kad viņi pamana dzīvnieku bezpalīdzīgā situācijā, kā arī mudināt pieskatīt savus dzīvniekus, nepieļaut viņu klaiņošanu, [..].*

Ņemot vērā, ka Iesniegumā 1 un Iesniegumā 2 (turpmāk arī – Iesniegumi) sniegta sūdzība par vienu un to pašu LSM satura vienību – Publikāciju un tās pamatā esošo Sižetu, kā arī to, ka Iesniegumos izteiktie lūgumi ir līdzīgi un papildinoši, ombuds pieņēma lēmumu veidot vienu, vienotu atzinumu par Iesniegumos norādītajām LSM satura vienībām un to veidošanas apstākļiem.

Lai izveidotu atzinumu, ombuds no 2025. gada 14. maija līdz 2025. gada 4. jūnijam:

- 1) iepazīnās ar Iesniegumu saturu;
- 2) iepazīnās ar Publikāciju;

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

https://rus.lsm.lv/statja/novosti/samoupravlenija/07.05.2025-sobak-na-usyplenie-rizskaya-duma-menyaet-usloviya-spaseniya-zivotnyx.a598075/?utm_source=lsm&utm_medium=article-bottom&utm_campaign=article.

- 3) iepazīnās ar Sižetu;

Skat. izmantojot zemāk norādītās tīmekļa vietnes saites:

<https://replay.lsm.lv/ru/skaties/statja/ltv/355065/sobak-na-uboi-rizskaia-duma-meniaet-usloviia-spaseniia-zivotnyx>;

<https://www.youtube.com/watch?v=NosVT44bf6s>.

- 4) iepazīnās ar Rīgas valstspilsētas pašvaldības (turpmāk – RD) 2025. gada 3. maijā publiskoto paziņojumu sociālās tīklošanās vietnes “Facebook” kontā “Rīga” (turpmāk – RD Paziņojums 1);

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

https://www.facebook.com/Riga.lv?locale=lv_LV.

- 5) iepazīnās ar 2025. gada 3. maijā RD mājaslapā publicēto Rīgas pašvaldības Komunikācijas pārvaldes Ārējās komunikācijas nodaļas informāciju (turpmāk – RD Paziņojums 2);

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

https://www.riga.lv/lv/jaunums/rigas-pasvaldiba-turpina-sniegt-palidzibu-klainojosiem-un-savainotiem-dzivniekiem?fbclid=IwY2xjawKRIahleHRuA2FlbQIxMAABHsPu1tl-Ws6sUJGv1_lY1JTpyZfjfg7ef-BT6E7SsDVdpBaX73OdkbMqBG6Y_aem_ZpEbtjUDr8rpGYovp_CgvA.

- 6) 2025. gada 15. maijā nosūtīja LSM Televīzijas programmu satura galvenajai redaktorei Sigitai Roķei un LSM+ galvenajai redaktorei Aleksandrai Plotņikovai jautājumus par Publikācijas un Sižeta veidošanas iemesliem, mērķiem un veidošanas apstākļiem, informācijas avotiem un 2025. gada 30. maijā saņēma atbildes uz tiem.

Izvērtējot Iesniegumus, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

konstatē:

[1] Par atšķirībām Publikācijas un Sižeta saturā.

Publikācija ir uzskatāma par Sižeta satura pārstāstu. Lai gan abu LSM+ satura vienību saturs pamatā ir identisks, pastāv šādas trīs atšķirības [visi izcēlumi turpmākajā tekstā mani – E.A.]:

- 1) Atšķirīgi virsraksti – ziņas pieteikumi:

- Publikācijas virsraksts ir *Собак – на усыпление? Рижская Дума меняет условия спасения животных* [Suņi – **uz iemidzināšanu**? Rīgas dome maina dzīvnieku glābšanas nosacījumus];
- Sižeta virsraksts un apakšvirsraksts – *Собак – на убой? Рижская Дума меняет условия спасения животных* [Suņi – **uz nokaušanu**? Rīgas Dome maina dzīvnieku glābšanas nosacījumus].

- 2) Publikācijas ievadā ir pievienota izcelta rindkopa, kas nav Sižetā, bet ir būtiska Publikācijas analīzei:

Станут ли отправлять потерявшихся собак на усыпление? Волну возмущения вызвало заявление Рижской думы о том, что впредь помощь бродячим и раненым животным будет оказывать предприятие Дзīvnieku glābšanas dienests. Оно связано с приютом Меžavairogi, которому Продовольственное-ветеринарная служба запретила принимать животных из-за целого ряда нарушений, сообщает LSM+ в передаче «Сегодня вечером». Дума поясняет, что это сотрудничество — временное, пока проводится новый тендер по поиску постоянного поставщика услуги.

[Vai pazaudējušies suņi turpmāk tiks nosūtīti uz iemidzināšanu? Sašutuma vilni izraisīja Rīgas domes paziņojums, ka turpmāk palīdzību klaiņojošiem un ievainotiem dzīvniekiem sniegs

uzņēmums Dzīvnieku glābšanas dienests. Tas [uzņēmums] ir saistīts ar patversmi Mežavairogi, kurai Pārtikas un veterinārais dienests aizliedza uzņemt dzīvniekus vairāku pārkāpumu dēļ, ziņo LSM+ raidījumā “Šodien vakarā”. Dome skaidro, ka šī sadarbība ir pagaidu, kamēr tiek rīkots jauns konkurss pastāvīga pakalpojuma sniedzēja meklēšanai.]

- 3) Publikācijas noslēgumā ir pievienotas trīs rindkopas, kas nav Sižetā, un kurās tiek izklāstīta Publikācijā aprakstīto notikumu priekšvēsture ar līdzšinējo pakalpojuma sniedzēju.

Ņemot vērā abu LSM+ satura vienību līdzību, turpmākā analīze balstīties plašākajā no tiem – Publikācijas tekstā.

[2] Par publikācijas saturu un tās sagatavošanā izmantotajiem informācijas avotiem.

Pēc Publikāciju ievadošās rindkopas (kuras saturs ir citēts šī atzinuma konstatējošās daļas pirmās daļas 2. apakšpunktā) Publikācija turpinās ar Korespondentes konstatējumu: *Сколько негативных комментариев может вызвать всего одна новость в соцсетях!* [Cik gan daudz negatīvu komentāru var izraisīt tikai viena ziņa sociālajos tīklos!] Tam seko četri spilgti komentāru piemēri, kas ņemti no komentāru sadaļas zem RD Paziņojuma 1:

- “*Это похоже на целенаправленный план массового убийства животных*”. [Šis izskatās pēc mērķtiecīga plāna masveidā slepkavot dzīvniekus]
- “*Этот день, наверное, можно объявить днем траура по животным в Риге. По-другому я это не вижу*”. [Šo dienu laikiem var pasludināt par Rīgas dzīvnieku sēru dienu. Es savādāk to neredzu]
- “*Это уму непостижимо! Что угодно, но Межавairogi... Позор Риге! Позор Вилнису Курсису!*” [Tas ir kas prātam neaptverams! Lai vai kas, bet Mežvairogi... Kauns Rīga! kauns Vilnis Ķirsis!]
- “*Рижская дума фактически развязала руки и узаконила массовое убийство животных. Доктор Смерть лыкует...*” [“Rīgas dome praktiski atraisīja rokas un leģitimēja dzīvnieku masu slepkavību. Dakteris Nāve līksmo...”]

Pārskatot atzinuma veidošanas brīdī lasāmos 283 komentārus, kas, iespējams, ir viens no visu laiku lielākajiem komentāru skaitiem, kas šajā ne pašā populārākajā FB profilā ir veltīts vienam ierakstam, jākonstatē, ka izvēlētie četri komentāri precīzi raksturo noskaņojumu, kas valda komentāru sadaļā pie šī ieraksta, izvēlētie komentāru piemēri nav ne paši radikālākie, ne agresīvākie.

Savukārt pašā RD Paziņojumā 1 ir lasāms:

Rīga turpina sniegt palīdzību klaiņojošiem un savainotiem dzīvniekiem!

*Neraugoties uz SIA "Zoopolicija" rīcību, no 1. maija atsakoties pildīt noslēgto līgumu, **Rīga nodrošina akūtu situāciju risināšanu un neatliekamās palīdzības sniegšanu dzīvniekiem.** Tāpat kā iepriekš, iedzīvotāji par klaiņojošiem vai savainotiem dzīvniekiem var ziņot pa diennakts tālruni 80001201.*

Ar RD Paziņojumu 1 saistītajā RD Paziņojumā 2 savukārt ir lasāms:

Rīgas pašvaldība turpina sniegt palīdzību klaiņojošiem un savainotiem dzīvniekiem.

*Neraugoties uz SIA "Zoopolicija" rīcību, no 1. maija atsakoties pildīt noslēgto līgumu, Rīgas pašvaldība **nodrošina akūtu situāciju risināšanu un neatliekamās palīdzības sniegšanu dzīvniekiem.** Tāpat kā iepriekš, iedzīvotāji par klaiņojošiem vai savainotiem dzīvniekiem var ziņot pa diennakts tālruni 80001201. Pašvaldība, sludinot iepirkumus un slēdzot līgumus "Par klaiņojošu un bez saimnieka palikušu suņu un kaķu notveršanu un nogādāšanu dzīvnieku patversmē" un "Par bezpalīdzīgā stāvoklī nonākušu savvaļas dzīvnieku aprūpi", ir palāvusies uz pretendentu un līgumu izpildītāju SIA "Zoopolicija", ka tas godprātīgi un atbilstoši iesniegtajam piedāvājumiem un līgumu nosacījumiem pildīs saistības, ko tas ir uzņēmies, piedaloties iepirkumos un noslēdzot pakalpojumu līgumus. Diemžēl izveidojās situācija, kad pakalpojumu sniedzējs vienpusēji atteicās pildīt šīs saistības, pirms līguma termiņa izbeidzot pakalpojumu sniegšanu.*

Tādējādi jākonstatē – abos RD paziņojuma tekstos ir publiskota informācija, ka pilsētas pašvaldība **turpina sniegt palīdzību klaiņojošiem un savainotiem dzīvniekiem**, un pirmšķietami varētu pieņemt, ka tieši šī pašvaldības apņemšanās ir izsaukusi interneta komentētāju sašutumu. Tomēr, iedziļinoties komentāru saturā, atklājas, ka sašutuma iemesls ir nevis pašvaldības paziņojumos **pateiktais**, bet gluži pretēji – tas šajos paziņojumos **nepateiktais**, kas lielai daļai komentāru rakstītāju ir bijis zināms komentāru rakstīšanas brīdī.

Publikācijas turpinājumā korespondente informē, ka .. *новость состоит в том, что рижское самоуправление продолжает оказывать помощь бродячим и раненым животным. Только теперь не при помощи организации Zoopolicija, а вместе с Дзīvnieku glābšanas dienests. Руководитель последнего — Данута Приеде, которой принадлежит также приют Меžавairogi. [.. ziņa ir tāda, ka Rīgas pašvaldība turpina sniegt palīdzību klaiņojošiem un ievainotiem dzīvniekiem. Tikai tagad ne organizācijas Zoopolicija palīdzību, bet kopā ar Дзīvnieku glābšanas dienestu. Тās vadītāja ir Danuta Приеде, kurai pieder arī патversme Меžавairogi.]*

Atzinuma veidošanas laikā iepriekš minētie RD paziņojumi ir lasāmi atzinumā citētajā redakcijā, un tajos **nekas netiek teikts** ne par biedrību "Dzīvnieku glābšanas dienestu", ne par dzīvnieku patversmi "Mežavairogiem", tomēr lielākā daļa komentāru zem pašvaldības paziņojuma FB ir veltīta tieši dzīvnieku patversmei "Mežavairogiem", kas izskaidro to, kāpēc korespondente Publikācijas teksta uz Sižeta turpinājumā sniedz informāciju par to, ka jau 2019. gadā LSM bija

gatavojis sižetu par dzīvnieku patversmi “Mežavairogi”, kad tā tika vainota nelikumīgā mirušo dzīvnieku uzglabāšanā un utilizācijā, ka arī 2022. gadā, kad Pārtikas un veterinārais dienests patversmei aizliedza uzņemt kaķus, bet šogad tika aizliegts uzņemt arī suņus, jo, šķietami, tieši šie apstākļi ir noteikuši komentāros valdošo noraidošo attieksmi pret jaunizvēlēto pakalpojuma sniedzēju un ar to saistīto dzīvnieku patversmi. Jākonstatē, ka šajā brīdī noderīgs būtu bijis lakonisks žurnālista skaidrojums tiem apsvērumiem, kāpēc šāda informācija par pakalpojuma sniedzēja vēsturi tiek sniegta, respektīvi, ka tas tiek darīts ne tāpēc, lai pievienotos FB komentāros dominējošajam jaunā pakalpojuma sniedzēja noraidījumam, bet gan, lai izskaidrotu šādu komentāru cēloņus. Pretējā gadījumā var veidoties pārpratums par korespondentes rīcības nodomiem.

Turpinājumā Publikācijā un Sižetā tiek citēts brīvprātīgās Jeļenas Dorofejevas (Publikācijā tiek norādīta kā *brīvprātīgā, kas palīdz glābt suņus*) teiktais:

“Поднялся такой шум, потому что люди понимают, что это приют, который регулярно занимается эвтаназией животных, не лечит нормально животных. В котором животные живут не совсем в нормальных условиях, так скажем. Поэтому, конечно, люди начали очень сильно волноваться за своих питомцев. Куда они попадут? Если какой-то питомец вдруг потерялся, кто его найдет, куда его увезут? До сих пор нет четкой статистики, куда животные попали, когда они были отловлены”

[*“Sacēlās tāds troksnis, jo cilvēki saprot, ka tā ir patversme, kas regulāri nodarbojas ar dzīvnieku eitanāziju, normāli neārstē dzīvniekus. Kurā dzīvnieki dzīvo ne gluži normālos apstākļos, tā teikt. [izcēlums mans – E.A.] Tāpēc, protams, cilvēki sāka ļoti uztraukties par saviem mīluļiem. Kur viņi nokļūs? Ja kāds dzīvnieks pazaudēsies, kurš viņu atradīs, kur viņu aizvedīs? Joprojām nav skaidras statistikas par to, kur dzīvnieki ir nokļuvuši pēc to noķeršanas”*]

Tālāk Publikācijā tiek sniegts biedrības “Dzīvnieku glābšanas dienests” valdes locekles un ar to saistītās dzīvnieku patversmes “Mežavairogi” vadītājas Danutas Priedes komentārs:

“Пусть мне покажут хоть один приют для животных, где никогда не усыпили ни одно животное. В каждом приюте животных бывает нужно усыплять. Но чтобы успокоить эти беспокойные сердца, которые говорят, что усыпляют всех — это не так. Потому что, во-первых, эвтаназия — дорогое удовольствие. Представьте, животное содержится в приюте два года, а потом — давай усыпим. Зачем? В него вложили много сил, его социализировали, лечили, содержали. Я не вижу никакого основания для таких ужасных историй, но людям они нравятся.”

[*“Lai man parāda kaut vienu dzīvnieku patversmi, kurā nekad nav iemidzināts neviens dzīvnieks.*

Katrā patversmē gadās, ka dzīvnieki vajag iemidzināt. Bet, lai nomierinātu šīs nemierīgās sirdis, kuras saka, ka visus iemidzina – tā tas nav. Jo, pirmkārt, eitanāzija ir dārgs process. Iedomājieties, dzīvnieks tiek turēts patversmē divus gadus, un tad – lai nu iemidzinām. Kāpēc? Viņā ir ieguldīts daudz spēka, viņš ir socializēts, ārstēts, aprūpēts. Es neredzu iemeslu šādiem šausmu stāstiem, bet cilvēkiem tie patīk.”]

Pēc Pārtikas un veterinārā dienesta (turpmāk – PVD) Veterināro objektu uzraudzības nodaļas vadītājas Mairitas Riekstiņas skaidrojuma dzīvnieku eitanāzijas pieļaujamības nosacījumiem seko RD Mājokļu un vides departamenta Dzīvās dabas resursu nodaļas vadītāja Renāra Grīnberga situācijas skaidrojums, kuru sistematizējot un papildinot ar citu Publikācijā un RD paziņojumos konstatējamo informāciju par Publikācijas veidošanas pamatā esošo notikumu apstākļiem, ombudam ļauj šos notikumus izklāstīt šādi:

- 1) RD (saskaņā ar RD Paziņojumā 2 atrodamo informāciju) ir bijuši noslēgti pakalpojuma līgumi *“Par klaiņojošu un bez saimnieka palikušu suņu un kaķu notveršanu un nogādāšanu dzīvnieku patversmē”* un *“Par bezpalīdzīgā stāvoklī nonākušu savvaļas dzīvnieku aprūpi”* ar SIA “Sociālais uzņēmums Zoopolicija.lv” (ar biedrību “Dzīvnieku pansija Ulubele”, tekstā arī “Ulubele”, saistīts uzņēmums”) par dzīvnieku pārvadāšanu;
- 2) savukārt ar biedrību “Dzīvnieku pansija Ulubele” Rīgas pašvaldībai, acīmredzot, ir noslēgts līgums par dzīvnieku patversmes pakalpojumiem;
- 3) 2025. gada 30. aprīlī RD ir saņēmusi SIA “Sociālais uzņēmums Zoopolicija.lv” paziņojumu, ka no 2025. gada 1. maija dzīvnieku notveršanas un pārvadāšanas pakalpojums no šīs sabiedrības puses vairs netiks sniegts;
- 4) ņemot vērā notikušo, kā pagaidu risinājums, līdz jauna pakalpojumu sniedzēja izvēlei konkursa kārtībā, steidzamā kārtā tika atrasts alternatīvs dzīvnieku notveršanas un pārvadāšanas pakalpojuma sniedzējs – biedrība “Dzīvnieku glābšanas dienests” (ar biedrību “Dzīvnieku patversme Mežavairogi” saistīts uzņēmums);
- 5) biedrība “Dzīvnieku glābšanas dienests” klaiņojošus, bez saimnieka palikušus, bezpalīdzīgā stāvoklī nonākušus dzīvniekus notver un nogādā vai nu uz biedrību “Dzīvnieku pansija Ulubele” (ar kuru pirmšķietami RD ir līgums par patversmes pakalpojumu sniegšanu) vai veterinārajās klīnikās;
- 6) biedrība “Dzīvnieku glābšanas dienests” noķertos dzīvniekus nenogādā dzīvnieku patversmē “Mežavairogi” (ar kuru RD nav līgumattiecību par patversmes pakalpojumiem, un kurai ir

spēkā Pārtikas un veterinārā dienesta aizliegums uzņemt patversmē kaķus un suņus).

Publikācijas otrajā daļā tiek citēts Jeļenas Dorofejevas teiktais:

*“От волонтеров **мы** регулярно получаем сведения о том, что Межавairogi вот-вот начнут принимать опять животных. На сегодня у них существует запрет, но **ходят упорные слухи** от волонтеров, что его вот-вот откроют. Поэтому не волноваться в данной ситуации я не вижу оснований”*

*[“No brīvprātīgajiem **mēs** regulāri saņemam ziņas, ka Межавairogi drīz atkal sāks uzņemt dzīvniekus. Šobrīd aizliegums ir spēkā, bet **pastāvīgi kļūst baumas** no brīvprātīgajiem, ka to [dzīvnieku patversmi “Межавairogi”] tūlīt, tūlīt atvērs. Tāpēc neredzu pamatu būt mierīgam šajā situācijā.] [Izcēlumi mani – E.A.]*

Tam seko PVD darbinieces sniegtā informācija šajā sakarā:

“Сроки запретов действуют до тех пор, пока не будут устранены нарушения. Затем они информируют об этом. Мы идем проверять, и эти запреты могут быть отменены, но пока нет такой информации, что нарушения устранены”.

[“Aizliegumi ir spēkā tik ilgi, kamēr netiks novērsti pārkāpumi. Pēc tam viņi par to informē. Mēs ejam pārbaudīt, un aizliegumi var tikt atcelti. taču pašlaik nav informācijas, ka pārkāpumi būtu novērsti.”]

Publikācija noslēdzas ar trīs rindkopām, kas veltītas uzņēmuma SIA “Sociālais uzņēmums Zoopolicija.lv” lēmumam pārtraukt sniegt pakalpojumus Rīgas pašvaldībai, un it kā pret šo uzņēmumu veikto nomelnošanas kampaņu.

Iepazīstoties ar Publikāciju, ombuds konstatē, ka tās uzdevums, kā par to liecina Publikācijas ievadā lasāmais teksts, ir informēt LSM+ lasītājus par to, kādu lēmumu ir pieņēmusi RD par turpmāko palīdzību klaiņojošiem, bez saimnieka palikušiem, bezpalīdzīgā stāvoklī nonākušiem un ievainotiem dzīvniekiem. Publikācijā netieši tiek norādīts uz Publikācijas un Sižeta tapšanas iemeslu – sabiedrības negatīvo reakciju, kas atrodama FB komentāros pret jaunizvēlēto, pagaidu pakalpojumu sniedzēju.

[3] Uz ombuda 2025. gada 15. maijā rakstiski uzdotajiem jautājumiem LSM televīzijas programmu satura galvenā redaktore Sigita Roķe sniedza šādas atbildes:

1) par Sižeta veidošanas iemesliem;

Sižeta izveides iemesls bija Rīgas domes izplatītā informācija sociālajos tīklos un citviet (piem., aģentūrā LETA) par to, ka pašvaldība maina atbalsta kārtību bezpajumtes dzīvniekiem. Konkrēti

– desmitiem sašutuma pilnu komentāru par šo tēmu, no kuriem daļa tika iekļauta sižetā. Ir acīmredzams, ka šī tēma sabiedrībā izraisīja rezonansi. Žurnālista pienākums ir atspoguļot sabiedrībai nozīmīgus notikumus.

2) par Sižeta mērķi un redakcionālo ieceri;

*Sižeta mērķis bija **izskaidrot skatītājiem, kāpēc sabiedrībā radās tik liels sašutuma vilnis**, kad kļuva zināms, ka Rīgas dome pārtrauc līgumu ar līdzšinējo klaiņojošo dzīvnieku aprūpes pakalpojumu sniedzēju (“Zoopolicija”) un slēdz jaunu līgumu ar organizāciju “Dzīvnieku glābšanas dienests”, ko cilvēki saista ar patversmi “Mežavairogi”, kurai ir vairāki darbības aizliegumi. **Otrs mērķis bija noskaidrot un sniegt skatītājam atbildi – vai ir pamats šādam plašam sabiedrības satraukumam.*** [izcēlumi mani – E.A.]

3) par informācijas avotu un intervējamo personu atlasī;

*Jeļena Dorofejeva, būdama brīvprātīgā, **kas nav saistīta ne ar vienu organizāciju*** [izcēlums mans – E.A.], sižetā izskaidroja, kas tieši izraisīja sašutumu sabiedrībā, kāpēc pret organizāciju, kas saistīta ar “Mežavairogiem”, ir tik negatīva attieksme.

Lai pārbaudītu šāda skaļa paziņojuma pamatotību, ko izteica gan brīvprātīgā, gan daļa sabiedrības, LSM+ sazinājās ar patversmi “Mežavairogu”, lai noskaidrotu, vai patiešām tur tiek veikta dzīvnieku eitanāzija. Patversmes vadītāja intervijas fragmentā, kas tika izmantots sižetā, nenoliedza, ka tas notiek, un piebilda, ka šāda prakse nevar būt pielietota bieži, turklāt tā notiek arī citās patversmēs.

Dzīvnieku eitanāzijas iespējamību patversmēs intervijā apstiprināja arī Pārtikas un veterinārā dienesta pārstāvis.

*LSM+ bija arī svarīgi noskaidrot, kādi aizliegumi šobrīd attiecas uz “Mežavairogu” patversmi – šo informāciju sniedza PVD, un tā ir atspoguļota sižetā. PVD arī apstiprināja, ka **masveida dzīvnieku eitanāzija “Mežavairogos” nav novērota. No tā var secināt, ka sabiedrības negatīvā attieksme pret patversmi, iespējams, nav pamatota.*** [izcēlums mans – E.A.]

Vēl viena sižetā pārstāvētā puse bija Rīgas dome, kas skaidri izskaidroja, kādas izmaiņas ir veiktas, norādot, ka dzīvnieki netiks nogādāti patversmē, kurai ir vairākas darbības aizlieguma pazīmes. Tika paskaidrots, ka “Dzīvnieku glābšanas dienests” nodrošinās tikai transporta pakalpojumus. Un ka šis risinājums ir ārkārtējs un drīz taps jauns.

4) Par Danutai Priedei telefoniski uzdotajiem jautājumiem.

Danutai Priedei uzdotie jautājumi:

- *Kādus tieši pakalpojumus jūs tagad nodrošināsi Rīgas domei?*
- *Vai ir pieejama kāda statistika, cik daudz dzīvnieku jau piegādāti?*
- *Cilvēki ir sašutumā un saka, ka “Mežavairogos” eitanizē dzīvniekus. Vai tā ir taisnība?*
- *“Dzīvnieku glābšanas dienesta” vadītāja arī esat Jūs, pareizi?*

Sižetā tika izmantota Danutas atbilde uz jautājumu, kas visvairāk satrauca sabiedrību – par suņu eitanizāciju. Pārējā Danutas atbildēs sniegtā informācija jau tika atspoguļota Rīgas domes komentārā, vai arī tā bija ietverta aizkadra tekstā, vai, pēc LSM+ ieskatiem, konkrētajā situācijā bija maznozīmīga un tā tikai palielinātu jau tā apjomīgo sižetu.

5) Par Publikācijas un Sižeta virsrakstiem.

Portālā virsrakstu korigējām [izcēlums mans – E.A.] - sākumā bija "Собака - на убой?", tagad "Собака - на усыпление?" (bet šī korekcija nemaina satura būtību un arī pašu jautājumu kā tādu, jo rezultāts "на убой", "на усыпление" būs viens un tas pats - te nav kļūdas). Tas ir jautājums, kas izskanēja sabiedrībā un izraisīja sašutumu (par ko stāstam pašā sākumā) un uz kuru žurnāliste meklē atbildes, tas nav apgalvojums, bet jautājums [..].

Redakcija uzskata, ka virsraksta tonis pilnībā atbilst sašutuma vilnim, ko izraisīja ziņa par to, ka Rīgas domes līgums ar iepriekšējo pakalpojumu sniedzēju vairs nav spēkā. [izcēlums mans – E.A.]

Iespējams, šāda sašutuma viļņa un nepieciešamības sabiedriskajam medijam skaidrot, kā ir patiesībā, nebūtu bijis, ja Rīgas domes Komunikācijas departaments ātrāk detalizēti paskaidrotu sabiedrībai nosacījumus, uz kādiem sadarbība tiks turpināta un ar ko.

Sižeta uzdevums [izcēlums mans – E.A.] bija paskaidrot, ka dzīvnieki patiesībā nenonāks patversmē "Mežavairogi". Rīgas domes Komunikācijas departaments ar šo uzdevumu netika galā, pieļaujot dažādas interpretācijas, tostarp desmitiem negatīvu komentāru zem sava ieraksta par šo tēmu sociālajā tīklā Facebook.

Otrs sižeta uzdevums [izcēlums mans – E.A.] bija paskaidrot, kāpēc sākotnēji radās šāds sašutuma vilnis, izskaidrot to cilvēkiem, kuri neseko līdzi un nezina, ka konkrētajai patversmei "Mežavairogi" ir slikta reputācija un Pārtikas un veterinārā dienesta uzlikti vairāki aizliegumi.

Pēc redakcijas domām, Rīgas domes pozīcija sižetā ir atspoguļota precīzi, sižetā norādītā informācija nekādā veidā neizkropļo faktus. Sižetā ir uzklautas visas puses. Rīgas dome ir tikai viena no tām.

Vienīgi nav pausts iepriekšējā Rīgas domes pakalpojumu sniedzēja viedoklis, kuram ir vairākas

pretenzijas pret pašu Rīgas domi, kas arī bija iemesls līguma ar Rīgas domi pārtraukšanai. Šīs organizācijas viedoklis, pēc redakcijas ieskatiem, šajā gadījumā nav būtisks.

[4] **Par ombuda kompetenci.**

Nemot vērā to, ka saskaņā ar Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likuma (turpmāk – SEPLPL) 18. panta pirmo daļu ombuda kompetence ir vērtēt sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmu un pakalpojumu atbilstību SEPLPL 1. pantā noteiktajam mērķim un 3. pantā noteiktajiem sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipiem, sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ētikas kodeksiem un redakcionālajām vadlīnijām, kā arī to, ka ombuda atzinums var tikt veidots par sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu satura atbilstību profesionālās ētikas prasībām un šo prasību ievērošanu redakcionālajos lēmumos un profesionālajās procedūrās, kas veiktas satura veidošanas procesā, ombuds nav pilnvarots sniegt juridisku vērtējumu par LSM satura atbilstību citiem Iesniegumos minētajiem tiesību aktiem un dokumentiem [turpinājumā visi izcēlumi mani – E.A.]:

- 1) Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 24. panta ceturtajai daļai, kas nosaka, ka *Elektroniskie plašsaziņas līdzekļi nodrošina, lai fakti un notikumi raidījumos tiktu atspoguļoti godīgi, objektīvi, ar pienācīgu precizitāti un neitralitāti, veicinot viedokļu apmaiņu, un atbilstu vispārpieņemtajiem žurnālistikas un ētikas principiem. Komentārus un viedokļus atdala no ziņām un nosauc viedokļa vai komentāra autoru. Informatīvi dokumentālajos un ziņu raidījumos fakti tiek atspoguļoti tā, lai apzināti nemaldinātu auditoriju.*
- 2) Latvijas Žurnālistu asociācijas Ētikas kodeksa punktiem:
 - 2.1. Žurnālista galvenais uzdevums ir sniegt sabiedrībai **patiesu un pārbaudītu** informāciju.
 - 2.2. Faktu izklāstam žurnālista veidotajā saturā jābūt **objektīvam, skaidram, bez falsifikācijas vai maldināšanas.**
 - 2.3. Žurnālists gādā par **viedokļu daudzveidību**, pat ja šie viedokļi šķiet pašam nepieņemami.
 - 3.2. Žurnālista pienākums ir **pārbaudīt avotu sniegtu informāciju.**

Ombuda kompetencē ir sniegt atzinumu par Iesniegumos minēto LSM satura vienību atbilstību SEPLPL 3. pantā noteiktajiem sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipiem, kuri ir integrēti un izvērsti LSM Redakcionālajās vadlīnijās, un konkrēti – vērtēt LSM satura vienību atbilstību:

- 1) LSM redakcionālajās vadlīnijās noteiktajai redakcionālajai vērtībai **Patiesums**:

*Sabiedrības tiesības saņemt **patiesu informāciju** nosaka visus LSM darba aspektus. Tiekšanās pēc*

patiesības un tās atklāšana ir profesionālas žurnālistikas galvenais mērķis. Tas nodrošina auditorijas uzticēšanos LSM.

- 2) LSM redakcionālajās vadlīnijās definētajiem šādiem sabiedriskā medija darbības profesionālajiem principiem: **Precizitāte, Objektivitāte, Faktu nošķiršana no viedokļiem un Viedokļu daudzveidība:**

Sabiedriskie mediji sniedz pārbaudītu un iespējami precīzu informāciju, tie **nedrīkst apzināti maldināt auditoriju, sagrozīt vai izdomāt faktus**. Ja par kādas informācijas precizitāti ir šaubas, tas ir skaidri jānorāda.

Sabiedriskie mediji satura izklāstā **balstās uz faktiem**, izmanto informāciju, kas **palīdz saprast kontekstu**, un gādā, lai izskan tematam, žanram vai raidījuma formātam **būtiskie argumenti un viedokļi**. [...] LSM redakcionālie standarti **neprasa absolūtu neitralitāti** katrā jautājumā, īpaši, ja tas ir pretrunā ar demokrātijas pamatprincipiem. LSM skaidri un nepārprotami nostājas demokrātisko, cilvēktiesību un vispārpieņemto humāno vērtību pusē.

Ziņās izmantotajiem **faktiem jābūt skaidri un saprotami nošķirti no komentāriem un viedokļiem**. Raidījumu vadītājiem un žurnālistiem ir tiesības izteikt personisko viedokli un atbilstoši raidījuma formātam paust savus uzskatus. Raidījumos un digitālajā vidē **redakcijas veidotajam saturam jābūt skaidri nodalītam no auditorijas paustajiem komentāriem un viedokļiem**.

LSM atspoguļo **dažādu sabiedrības grupu viedokļus**, arī tādus viedokļus, kas kādam varētu likties nepieņemami. Veidojot saturu par kādu konkrētu tematu, tajā **iekļaujami tematam nozīmīgi, atbilstoši un kompetenti viedokļi**. Ja materiāla publicēšanas brīdī kāds būtisks viedoklis nav pieejams, tas auditorijai jāpaziņo.

- 3) LSM redakcionālajās vadlīnijās raidījumu un cita satura veidošanai 2.2. punktā **Darbs ar informācijas avotiem** noteiktajam:

Žurnālists **izvairās izmantot anonīmus informācijas avotus**. Izņēmumi pieļaujami, ja sabiedrībai svarīga informācija nav iegūstama citā veidā, ja tiek veikti žurnālistiskie pētījumi vai tiek izsargātas avota pamattiesības, lai nenodarītu tam kaitējumu.

Ja publikācija, iepriekš sagatavots raidījums vai sižets **satur izteiktu kritiku pret kādu personu vai organizāciju, tām ir jādod iespēja atbildēt uz šo kritiku**.

Žurnālists īpaši kritiski izvērtē informāciju, ko sniedz **anonīmi avoti vai kas var celt neslavu**. Šādos gadījumos informācija ir jāpārbauda.

Žurnālists kritiski izvērtē informācijas avotu **uzticamību**, to **motivāciju gūt labumu sev vai nodarīt kaitējumu citiem**, it īpaši, ja informācijas avots ir anonīms.

Ombuds nav tiesīgs likt LSM atsaukt tā saturā publiskoto informāciju un publicēt tās skaidrojumu un/vai redakcionālu komentāru, jo saskaņā ar Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 51. pantā *Tiesības pieprasīt nepatiesu ziņu atsaukumu* noteikto:

(1) *Iesniegumu par nepatiesu ziņu atsaukuma izplatīšanu iesniedz **elektroniskajam plašsaziņas līdzeklim** [izcēlums mans – E.A] rakstveidā 14 dienu laikā pēc ziņu izplatīšanas, norādot konkrētās raidījumā paustās ziņas.*

(2) *Elektroniskais plašsaziņas līdzeklis iesniegumu izskata septiņu dienu laikā no tā saņemšanas dienas.*

(3) *Ja elektroniskajam plašsaziņas līdzeklim nav pietiekamu pierādījumu, ka izplatītās ziņas atbilst patiesībai, tas ne vēlāk kā piektajā dienā pēc iesnieguma izskatīšanas dienas tāda paša nosaukuma raidījumā un tajā pašā raidījuma laikā, bet, ja tas nav iespējams, — līdzvērtīgā laikā šīs ziņas atsauc.*

(4) *Izplatot nepatiesu ziņu atsaukumu, elektroniskais plašsaziņas līdzeklis norāda, tieši kuras ziņas tiek atsauktas.*

(5) *Ja elektroniskais plašsaziņas līdzeklis nepiekrīt atsaukuma izplatīšanai, tas septiņu dienu laikā no iesnieguma saņemšanas dienas par to paziņo iesniedzējam, norādot atteikuma iemeslus. **Ja elektroniskais plašsaziņas līdzeklis šajā pantā noteiktajā kārtībā neizplata nepatiesu ziņu atsaukumu, iesnieguma iesniedzējam ir tiesības vērsties tiesā un pieprasīt nepatieso ziņu atsaukumu.** [izcēlums mans – E.A]*

Ombuds ir tiesīgs savā atzinumā iekļaut secinājumus un ieteikumus, kas attiecas arī uz informācijas atsaukšanu vai redakcionālo skaidrojumu sniegšanu, un saskaņā ar SEPLPL 18. panta trešajā daļā noteikto: *Sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi ņem vērā sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuda atzinumā ietvertos secinājumus. Īpašos gadījumos sabiedriskais elektroniskais plašsaziņas līdzeklis var šos secinājumus neņemt vērā, atteikumu pamatojot rakstveidā.*

Ombuds nesaskata iespēju izpildīt Iesniedzēja 2 lūgumu *publiski atvainoties Rīgas domei un Sabiedriskā medija patērētājiem; atvainoties patversmei “Mežavairogi” par vienpusējas un neobjektīvas informācijas izplatīšanu*, jo, ja vien atvainošanās nav formāla, kā sociāls (pieklājības) rituāls, tā paredz savas vainas atzīšanu par kaitējuma nodarīšanu tai personai vai organizācijai, kurai atvainošanās tiek sniegta, kā arī atbildības uzņemšanos par nodarīto kaitējumu. Ombuds šādu atbildību nevar uzņemties, jo nav LSM satura cenzors, proti, ar ombudu netiek saskaņots LSM saturs pirms tā publiskošanas, un ombuds pirms satura publiskošanas nepārbauda tā atbilstību SEPLPL likuma 1. pantā noteiktajam mērķim un 3. pantā noteiktajiem sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipiem, sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ētikas kodeksiem un redakcionālajām vadlīnijām. Ombuda kā sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu sniegto pakalpojumu pārrauga funkcija ir pēc savas iniciatīvas vai uz personu iesniegumu pamata sniegt atzinumus, kas saistīti ar sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmu un iepriekš sniegto pakalpojumu atbilstību jau iepriekš atzinumā minētajiem dokumentiem.

Saskaņā ar SEPLPL 6. panta trešo daļu par sabiedriskā elektroniskā plašsaziņas līdzekļa redakcionālajiem lēmumiem ir atbildīgs sabiedriskā elektroniskā plašsaziņas līdzekļa galvenais redaktors.

Izvērtējot konstatēto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons
secina:

[5] Publikācijas un Sižeta veidošanas iemesls ir ažiotāža, kura radās pēc RD Paziņojuma 1 publiskošanas sociālās tīklošanas vietnē “Facebook”. Kā jau šajā atzinumā tika konstatēts, šīs sociālo tīklu reakcijas iemesls ir nevis šajā paziņojumā teiktais, bet gan tā kontekstuālā informācija, kas Paziņojumā 1 netika sniegta, bet kura bija zināma lielai daļai komentāru rakstītāju. Ir jāņem vērā, ka sniedzot nepilnīgu informāciju, rodas noteikti informatīvi deficīti, kurus informācijas uztvērējs aizpilda ar sev pieejamo informāciju, t.sk. ar dažādiem minējumiem un pieņēmumiem, kā arī ar to informāciju, ko šajā gadījumā varēja izlasīt sociālo tīklu komentāru sadaļā, tādējādi komentētājiem savstarpēji reaģējot citam uz cita izteiktajiem apgalvojumiem un eskalējot izteikto apgalvojumu ekstrēmismu. Ombuds pieļauj, ja RD savā paziņojumā būtu sniegusi detalizētu un izvērstu informāciju, kā tā ir izklāstīta šī atzinuma otrajā daļā, tad paziņojuma pamatā esošo notikumu secība un saistība būtu saprotama arī neinformētam sociālo tīmekļa vietņu lietotājam, un komentāru skaits un to tonis būtu citāds.

Publikācijas uzdevums bija noskaidrot to, kas slēpjas aiz šīs asās interneta lietotāju reakcijas uz RD Paziņojumu 1., nevis apstiprināt vai noliegt interneta komentāros teikto, bet gan viest skaidrību, kas šādus komentārus ir izraisījis. Līdz ar to, vērtējot Publikāciju, ir jānodala tās saturs no interneta komentāru saturā.

Uz lielāko daļu interneta komentāru pilnā apjomā var attiecināt tos raksturojumus, kas sniegti Iesniegumā 1 un Iesniegumā 2: *negatīvu iespaidu radoši, selektīvi negatīvi, anonīmi, faktoloģiski melīgi, kas sniedz novecojušu vai strīdīgu informāciju, neievērojot līdzsvaru viedokļu atspoguļošanā, emocionāli uzlādēta informācija, kas nav korekti kontekstualizēta, kas maldina sabiedrību, kas nav faktiski pārbaudīti, nāk no anonīmiem avotiem, kas sēj paniku par it kā notiekošo dzīvnieku masveida nogalināšanu un turpmāk arī gaidāmo masveida Rīgā noķerto dzīvnieku nogalināšanu patversmē “Mežavairogi”, kas nav pamatota ne ar faktiem, ne statistiku. Dzīvnieku eitanāzija, nebalstoties faktos, tiek pasniegta kā katastrofāla problēma, ir vērojami centieni nomelnot patversmi “Mežavairogi”, un radīt negatīvu iespaidu par Rīgas domes rīcību. Tie sēj naidu sabiedrībā, tajos kā patiesība pasniegta negatīva, anonīma vai melīgu avotu informācija.* Ja šie vērtējumi tiek attiecināti uz interneta komentāros lasāmo, tad jāatzīst, ka tie ir

precīzi un pareizi – tieši tāda ir lielākā daļa šo komentāru, un tas nav nekas pārsteidzošs, jo galvenā komentāru rakstīšanas motivācija ir sašutuma emociju izpaušana, bet sašutums reti kad tiek pausts komunikatīvi korektā, konstruktīvā veidā. Taču ombuds nesaskata iespēju šos Iesniegumos minētos raksturojumus attiecināt uz Publikācijas tekstu. Iesniedzēju uztverē, iespējams, abi šie saturi (interneta komentāru saturs un Publikācijas saturs) ir saplūduši kopā, un interneta komentāros lasāmais ir ierāmējis Publikācijā lasāmā uztveri, liekot Publikācijā nolasīt to informāciju, kuras tur nav un kura nāk no interneta komentāriem, kā arī no tā plašākā konteksta, kuru veido aprakstītajos notikumos iesaistīto pušu savstarpējo attiecību vēsture.

Līdz ar to ir jānodala tas, kā šo Publikāciju uztver neinformēts lasītājs, no tā, kā to uztver informēts vai pat notikumos (emocionāli) iesaistīts lasītājs, par kādu šķietami ir uzskatāma viena komentāru rakstītāju daļa. Tā kā Publikācijas uzdevums ir sniegt patiesu, precīzu, objektīvu, uzticamu notikušā skaidrojumu tieši neinformētajai sabiedrības daļai, nevis kaut ko vēstīt iesaistītajām pusēm, kuras šķietami ir trīs:

- biedrība “Dzīvnieku pansija Ulubele” un ar to asociētā SIA “Sociālais uzņēmums Zoopolicija.lv”, kā arī abu organizāciju atbalstītāji;
- biedrība “Dzīvnieku patversme Mežavairogi” un ar to asociētā biedrība “Dzīvnieku glābšanas dienests” ar saviem atbalstītājiem;
- Rīgas valstspilsētas pašvaldība, kas ar abām iepriekšminētajām pusēm sadarbojas vai nesadarbojas,

tad noteicošais ir jautājums, vai Publikācija palīdzēja šai neinformētajai sabiedrības daļai paskaidrot, kas īsti notiek šajā *attiecību trīsstūrī* un kā tas ietekmē to Rīgas iedzīvotāju daļu, kuriem pušu sniegtie pakalpojumi ir nozīmīgi un svarīgi. Tas ir jautājums par Publikācijas un tās pamatā esošā Sižeta žurnālistisko kvalitāti.

[6] Iespējams, interneta komentāru iespaidā Publikācijas virsraksts iesākas ar jautājumu *Собаки — на усыпление?* [Suņi – uz iemidzināšanu?], bet Sižets iesākas ar vēl emocionāli piesātinātāku jautājumu *Собаки — на убой?* [Suņi – uz nokaušanu?]. Abu virsrakstu turpinājums *Рижская Дума меняет условия спасения животных* [Rīgas dome maina dzīvnieku glābšanas kārtību], kā arī Publikācijas pirmais teikums - *Станут ли отправлять потерявшихся собак на усыпление?* [Vai klaiņojošie suņi turpmāk tiks iemidzināti?] un Sižeta pirmais teikums - *Отправят ли бездомных собак на убой?* [Vai klaiņojošos suņus turpmāk sūtīs uz nokaušanu?] var radīt iespaidu, ka Publikācija un Sižets būs veltīts tam, ka pašvaldība ir lēmusi turpmāk suņus iemidzināt vai nokaut. Un tā kā nākamajā teikumā lasītājam tiek sniegta informācija par to, ka Rīgas pašvaldības

paziņojums, ka turpmāk palīdzību klaiņojošiem un ievainotiem dzīvniekiem sniegs uzņēmums *Dzīvnieku glābšanas dienests*, ir izraisījusi sašutuma vilni, tad neinformētam, paviršam lasītājam viss ir šķietami skaidrs – Rīgas dome (pret kuru lielai daļai Rīgas iedzīvotāju var arī nebūt atbalstoša attieksme) ir pieņēmusi *šaušalīgu* lēmumu turpmāk klaiņojošus suņus nogalināt, un ar to nodarbosies uzņēmums ar šajā situācijā un kontekstā īpaši sarkastisku nosaukumu – *Dzīvnieku glābšanas dienests*. Neinformētam lasītājam Publikācijas virsraksta vēstījums varētu šķist šāds, ka – atkal notiks kārtējā nejēdzība.

Protams, turpinot lasīt Publikāciju, atklāsies, ka uzdots jautājums tiek atbildēts noliedzoši – nekas tāds nenotiks – taču to lasītājs uzzina tikai tad, ja viņš pacietīgi ir nonācis līdz Publikācijas beigām, bet Publikācijas turpinājumā viņam vēl ir jāizlasa stāsts par to, ka šai “sarkastiskā nosaukuma organizācijai” izrādās ir saistība ar kādu dzīvnieku patversmi, kura pēdējo gadu laikā ir bijusi saistīta ar vairākiem skandāliem un, iespējams, pārkāpumiem, kuru rezultātā tai ir aizliegts praktiski viss, ko vien PVD dzīvnieku patversmēm var aizliegt. Un tās vēl nav vienīgās problēmas ar šo patversmi, jo, kā emocionāli dramatiskā stāstījumā informē kāda aktīviste, kuras statuss un intervēšanas iemesls lasītājam vai skatītājam netiek paskaidrots, izrādās šī patversme *regulāri nodarbojas ar dzīvnieku eitanāziju, normāli neārstē dzīvniekus. Kur dzīvnieki dzīvo – nu, ne gluži normālos apstākļos, maigi sakot.* [..]

Lai gan pēc tam seko negatīvo pieņemumu atspēkojumi, kurus sniedz patversmes “Mežavairogi” vadītāja, PVD un Rīgas dome, emocionālais fons, kuru veido Publikācijas ievads, neinformētam lasītājam var radīt maldinošu iespaidu, ka Publikācijas vēstījums ir vienīgi un tikai par kārtējo negāciju Rīgas pašvaldības lēmumos, ka atkal ir izvēlēts viens nepiemērots pakalpojuma sniedzējs, kā, iedzīvoju prāt, jau tas ir ierasts valsts un pašvaldību iepirkumos.

Ombuds pieņem, ka Publikācijas veidotāju mērķis nebija ne kritizēt Rīgas pašvaldību, ne nomelnot tās izvēlēto pakalpojuma sniedzēju, bet gan paskaidrot satraukuma iemeslus par RD Paziņojumu 1 un izskaidrot, kas īsti ir noticis palīdzības sniegšanas klaiņojošiem, nokļīdušiem, ievainotiem dzīvniekiem jomā š.g. aprīļa beigās un maija sākumā, kā uz to ir norādīts LSM televīzijas satura galvenās redaktora atbildes vēstulē. Tomēr ombuds secina, ka šis mērķis Publikācijā nav sasniegts pilnībā, par ko pirmšķietami liecina kaut vai abu Iesniegumu fakts.

Neinformētam skatītājam no Publikācijas tā arī nekļūst skaidrs – kas īstenībā īsti ir noticis, par ko ir satraukums, un vai tam ir kāds racionāls pamats. Emocionāli sakāpinātais Publikācijas ievads, kā centieni sensacionalizēt Publikācijas pamatā esošos notikumus, liek secināt, ka uzdevums – pievērst lasītāja un skatītāja uzmanību Publikācijai un Sižetam – ir ņēmis virsroku pār sabiedriskā

medija daudz svarīgāko uzdevuma – sniegt savai auditorijai pilnvērtīgu, vispusēju, precīzu informāciju par notikušo.

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

vērš uzmanību:

[7] Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds atzinumus sniedz normatīvo aktu definētajās kompetences robežās un izmantojot sabiedrisko mediju redakcionālās vadlīnijas un Rīcības un ētikas kodeksu normas, kas attiecas uz profesionālo ētiku un tās ievērošanu redakcionālajos lēmumos un profesionālajās procedūrās, kas veiktas sabiedrisko mediju satura veidošanas procesā. Nedz normatīvie akti, nedz sabiedrisko mediju redakcionālās vadlīnijas un rīcības un ētikas kodekss nedod ombudam tiesības sniegt iesniegumā minēto apstākļu juridisko izvērtējumu.

Izvērtējot konstatēto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

atzīst:

[8] Ombuds neatzīst, ka Publikācijā un Sižetā būtu pārkāpts LSM redakcionālo vadlīniju raidījumu un cita satura veidošanai 2.2. punktā *Darbs ar informācijas avotiem* noteiktais.

Publikācijā un Sižetā nav izmantoti anonīmi informācijas avoti, un interneta komentāri tiek citēti nevis, lai ar tiem skaidrotu un raksturotu Publikācijas un Sižeta pamatā esošos notikumus, bet, lai informētu par šādiem komentāriem kā satura vienību veidošanas iemeslu. Tā kā Publikācijā un Sižetā tiek atainoti kritiski vērtējumi par jaunizvēlēto pakalpojumu sniedzēju, tajos ir iekļauta intervija ar tā pārstāvi. Jāatzīst gan, ka, veidojot Publikāciju, nav pietiekoši ievērots apstāklis, ka notikumos iesaistītās puses ir pieņēmušas, ka pret tām tiek veiktas organizētas nomelnošanas kampaņas (turklāt šādi pieņēmumi ir gan bijušajam, gan jaunizvēlētajam pakalpojuma sniedzējam, abiem saskatot LSM dalību pret sevi vērstajās kampaņās). Līdz ar to nav līdz galam izvērtēts, vai intervija ar izvēlēto sabiedrisko aktīvisti bez papildus skaidrojuma par šīs izvēles kritērijiem, neradīs vienai no notikumos iesaistītajām pusēm priekšstatu par tendenciozitāti avotu izvēlē, par informācijas avota iespējamo motivāciju gūt labumu sev vai nodarīt kaitējumu citam.

[9] Ombuds atzīst, ka Publikācijā un Sižetā ir atrodamas atsevišķas nepilnības, kas var radīt iespaidu par nepietiekošu sekošanu satura veidošanas procesā LSM redakcionālajās vadlīnijās definētiem sabiedriskā medija darbības profesionāliem principiem *Precizitāte, Objektivitāte, Faktu nošķiršana no viedokļiem un Viedokļu daudzveidība*.

Šīs nepilnības, pirmkārt, attiecas uz informācijas strukturēšanu un sistematizēšanu tekstā, kas ļautu

neinformētam lasītājam soli pa solim izsekot vēstījuma izklāstam un virzību pie Publikācijas un Sižeta redakcionālajiem mērķiem, kā tie ir definēti LSM televīzijas satura galvenās redaktora atbildes vēstulē.

Otrkārt, tās izpaužas kā kontekstuālās informācijas nepietiekamība un fragmentētība, kas neļauj neinformētam lasītājam vai skatītājam gūt pilnīgai izpratnei nepieciešamo informāciju par Publikācijas un Sižeta pamatā esošajiem notikumiem.

Treškārt, tās skar auditorijas medijpratībai nepieciešamo informāciju par Publikācijas un Sižeta veidošanas iemesliem, mērķiem, uzdevumiem un pašu veidošanas procesu – kāpēc, kādēļ un kā saturs ir tapis.

Ceturtkārt, tās attiecas uz to emocionālo fonu, kuru veido abu satura vienību virsraksti un ievadi. Uzmanības pievēršanas nolūkos sniegtā informācija emocionāli ierāmē un ietekmē turpmākā satura uztveri.

Tomēr nosauktās satura vienību nepilnības nav pietiekošs pamats, lai uzskatītu, ka Publikācija un Sižets sniedz nepārbaudītu un neprecīzu informāciju, tādējādi apzināti maldinot auditoriju, sagrozot vai izdomājot faktus. Abās satura vienībās fakti ir skaidri un saprotami nošķirti no intervēto personu viedokļiem, kas paredzēti plašākā konteksta izpratnei, sniedzot tai nepieciešamos argumentus. Intervēto personu viedokļi ir Publikācijas un Sižeta saturam atbilstoši un nozīmīgi. Redakcijas veidotais saturs gan vizuāli, gan audiāli ir nodalīts no citētajiem interneta komentāros paustajiem viedokļiem. Interneta komentāri netiek lietoti ne kā faktoloģiski argumenti, ne kā *patiesības etalons*. Ombuds nesaskata Publikācijā un Sižetā tās veidotāju tendenciozitāti un nostāšanos kādas iesaistītās puses pozīcijā.

[10] Ombuds neatzīst, ka Publikācijā un Sižetā netiek ievērota LSM redakcionālajās vadlīnijās noteiktā redakcionālā vērtība *Patiesums*, jo abu satura vienību mērķis bija atklāt patiesību par to pamatā esošajiem notikumiem. Pat, ja mērķis nav ticis sasniegts pilnībā, tas neļauj apšaubīt satura veidotāju motivācijas godīgumu un neuzticēties to centieniem atklāt auditorijai patiesību par notikušo.

Izvērtējot atzīto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

iesaka:

[11] Veidojot saturu par visai sabiedrībai nozīmīgām tēmām, kuras ir ieguvušas plašu rezonansi lielā Latvijas sabiedrības daļā, un neattiecas vienīgi uz mediju saturu krievu valodā patērējošo

auditoriju, publiskot šīs satura vienības arī latviešu valodā, lai tās būtu pieejama arī tiem, kas krievu valodu nepārvalda vai nepārvalda to tādā līmenī, kas ļautu izvairīties no semantiskiem un komunikatīviem pārpratumiem. Šāda pieeja ne tikai paplašinātu LSM vienotā ziņu portāla Lsm.lv saturu, bet arī veidotu iespaidu, ka Lsm.lv ir vienotā sabiedriskā medija vienota redakcionālā struktūrvienība, ar vienotu redakcionālo politiku un satura plāniem.

[12] Iespēju robežās katrā publikācijā nodrošināt, ka viegli uztveramā veidā tiek sniegta auditorijas izpratnei par medija darbību būtiskā informācija, kas attiecas uz publikācijas veidošanas iemesliem, mērķiem, publikācijas veidošanas norisi. Šāda skaidrojoša un medijpratību veicinoša informācija palīdzētu auditorijai labāk saprast – ko medijs dara, kādēļ tas to dara, un kāpēc tas to dara tieši tā, kā tas to dara.

[13] Brīdī, kad būs noslēdzies Rīgas valstspilsētas pašvaldības iepirkuma konkurss un izvēlēts pakalpojumu sniedzējs klaiņojošu un bez saimnieka palikušu suņu un kaķu notveršanai un nogādāšanai dzīvnieku patversmē, un bezpalīdzīgā stāvoklī nonākušu savvaļas dzīvnieku aprūpei, veidot izvērstu redakcionālo materiālu par aktuālo situāciju šajā nozarē, detalizēti un rūpīgi izklāstot līdzšinējo notikumu vēsturi, tajā novērotās problēmas, tādējādi novēršot jebkādas aizdomas par to, ka sabiedriskais medijs jebkad būtu veicis vai veic *dezinformatīvi psiholoģisku specuzdevumu (MIICO/PSYOP)*, kā to uzskata Iesniedzējs 2. Šādā materiālā būtu ieteicams auditorijai sniegt vizuāli viegli uztveramu informāciju par to, kā rīkoties, pamanot pilsētā dzīvnieku bezpalīdzīgā stāvoklī vai acīmredzami pazaudējušos mājdzīvnieku.

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas

līdzekļu ombuds

(paraksts)*

Edmunds Apsalons

*DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR
LAIKA ZĪMOGU